

Mezinárodní setkání psychologů krizí a katastrof v Praze

Štěpán Vymětal

Jednání Stálého výboru pro psychologii krizí, katastrof a traumatu EFPA (SC on Crisis, Disaster and Trauma Psychology EFPA) proběhlo po třech letech opět v Praze na Ministerstvu vnitra ČR.

Dne 20. 10. 2017 se konalo Odborné sympóziu psychologie krizí, katastrof a traumatu, určené pro experty v oblasti psychologie mimořádných událostí z ČR a dalších zemí. Akce se účastnilo okolo 65 odborníků, zejména psychologů a interventů z řad policie, HZS, AČR, ale i z neziskových organizací a rezortu zdravotnictví. Ze zahraničních hostů byli zastoupeni kolegové ze 17 zemí (Andora, Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Itálie, Izrael, Kypr, Litva, Maďarsko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rusko, Slovensko, Švédsko a Velká Británie). Mezi hlavními tematickými okruhy sympózia byly: **(1) systémy krizové intervence a psychosociální pomoci u uniformovaných složek; (2) řešení psychosociálních následků u obětí posledních teroristických útoků v Evropě a rozsáhlých přírodních katastrof; (3) psychologické aspekty radikalizace a (4) zvláště zranitelné skupiny osob při katastrofách** (včetně lidí s postižením, pozůstalých a dětí).

Akce se konala v rámci Evropského semestru psychologie¹, hostitelem bylo Ministerstvo vnitra ČR s organizační podporou Unie psychologických asociací ČR a Sekce pro psychologii krizí, katastrof a traumatu Českomoravské psychologické společnosti, z.s.

Sympóziu zahájil Štěpán Vymětal, psycholog odboru bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV ČR a Magda Rooze, konvenorka SC EFPA. Aneta Langrová z Policejního prezidia přiblížila systém krizové intervence u policie ČR (systém podpory obětí trestných činů a mimořádných událostí, systém kolegiální podpory, telefonickou linku pomoci v krizi a služby policejních psychologů). Martina Wolf Čapková z GR HZS seznámila se zkušenostmi psychologické služby Hasičského záchranného sboru ČR (personální psychologie, vzdělávání, posttraumatická péče o hasiče, psychosociální podpora občanům zasaženým mimořádnými událostmi, včetně zvláště zranitelných osob). Následoval příspěvek Bohumily Baštecké z ETF UK, který kriticky přibližoval limity preventivního programu na zvyšování odolnosti, aplikovaný v americké armádě. Zástupkyně Britské psychologické společnosti Noreen Tehrani přiblížila online psychologický screeningový program pro uniformované pracovníky, kteří se vyrovnávají s primárním a sekundárním traumatem z nasazení u krizí a katastrof. Psycholožka zmínila i zkušenosti s krizovou prací po posledních teroristických útocích ve Velké Británii a po požáru výškové budovy v Londýně. Zástupkyně Finské psychologické asociace Salli Saari referovala o následcích a krizové práci po hromadném útoku nožem ve městě Turku, který následoval dva dny po teroristickém útoku v Barceloně. Zde byly oběti vybírány útočníkem náhodně na tržišti, přítomno bylo i velké množství přihlížejících. Náhodný výběr obětí teroristických útoků je fenoménem poslední doby, tento fakt může přispívat k chronickému průběhu potíží u přeživších. Zástupce Francouzské federace psychologů Dominique Szepielak představil psychoterapeutický program pro děti, které přežily teroristický útok v Nice, včetně dětí, kterým při útoku zahynul rodič.

¹ <http://europeansemester2017.upacr.cz>

Slovenská kolegyně Mária Anyalaiová priblížila své zkušenosti se skupinovou krizovou intervencí na slovenských školách po sebevraždě studenta, úmrtí u nehody či úmrtí učitele. Andrea Šíchová z FF UK seznámila přítomné s výsledky výzkumu psychologických aspektů radikalizace u české vězeňské populace. Ve vzorku osob s potenciálním rizikem radikalizace nacházíme v našem vězeňském prostředí muže, s průměrným věkem 34 let, nezaměstnané, s opakovanou trestnou činností, nižším vzděláním, poruchami chování v dětství, podprůměrným intelektem, zvýšenou agresivitou a impulzivitou. Časté mohou být rovněž: disociální porucha osobnosti, problémy s identitou či jiné potíže v oblasti duševního zdraví. Největší část vzorku činily osoby s rizikem radikalizace v oblasti pravého křídla nebo nespecifické radikalizace. Zora Vansteenkiste seznámila s činností belgické asociace obětí terorismu V-Europe, která vznikla v reakci na teroristické útoky na bruselském letišti a v metru 22. 3. 2016. Specifickým problémem byla absence koordinované pomoci, zejména psychologické, ale i sekundární traumatizace zasažených osob. Italská terapeutka Lucia Formenti seznámila přítomné se zkušenostmi s časnou intervencí a psychologickou podporou pomocí terapie založené na desenzibilizaci a přepracování pomocí očních pohybů (Eye Movement Desensitisation and Reprocessing – EMDR) po nedávných zemětřeseních ve střední Itálii. Prezentována byla rovněž data z výzkumu efektivity této terapie. Symposium zakončila svým příspěvkem psycholožka z německého Federálního úřadu pro civilní ochranu a asistenci při katastrofách Gisela Zurek, v němž seznámila přítomné s výsledky evropského projektu EUNAD IP, jenž se zaměřuje na oblast psychosociální pomoci lidem s pohybovým, smyslovým či mentálním postižením při katastrofách (viz také www.eunad-info.eu).

Po sympóziu následovalo společné jednání Stálého výboru pro psychologii krizí, katastrof a traumatu EFPA, které končilo v podvečer v sobotu 21. 10. 2017. Na programu bylo mj. jednání se zástupci asociace obětí terorismu V-Europe, výměna informací z řešení posledních katastrof v jednotlivých zemích, příprava standardů pro jednotlivé stupně univerzitního vzdělávání v nové specializaci psychologie katastrof, výměna informací, které se týkají tvorby vodítek pro psychologickou práci s davem, s lidmi při ukrytí či evakuaci a také výměna informací o evropských projektech v oblasti psychologie katastrof. Zástupce za ČR seznámil přítomné s instruktážním videofilmem, který vznikl ve spolupráci projektu EUNAD IP a Policejního prezidia ČR a zaměřuje se na zlepšení práce policistů s obětmi se speciálními komunikačními potřebami (viz <https://www.youtube.com/watch?v=2obE09xs8dU&t=10s>)

Příští schůzka Stálého výboru pro psychologii krizí, katastrof a traumatu proběhne v prvním pololetí 2018 ve Velké Británii. Odkaz na SC EFPA viz <http://disaster.efpa.eu/>

O autorovi

PhDr. Štěpán Vymětal, Ph.D. působí na MV ČR, zaměřuje se na psychologii krizí a hromadných neštěstí. Je zástupcem České republiky v Standing Committee on Crisis, Disaster and Trauma Psychology EFPA.
Adresa: MV ČR, Nad štolou 3, Praha 7.

Vymětal, Š. (2017). Mezinárodní setkání psychologů krizí a katastrof v Praze. *E-psychologie*, 11(3), 57-58. Dostupné z <http://e-psycholog.eu/pdf/vymetal-zp4.pdf>